

ЗАМАН

Георге кюн, байрым ай (февраль), 4, 2020 жыл № 12 (20745)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОГО РЕСПУБЛИКИ

Парламент

Тюзетиулени сюзюу, башламчылыклагъа къарау

КЪМР-ни Парламентини президиумуну кеуилу жыйылыунда 20-дан аспам соруугъа къаралгъанды.

Кенгеш къуанчлы жумушлар башланганды. Спикер Татьяна Егорова къырал учрежденилада ишлегелени рескомуну башчысы Фаина Бакованы

юбилеи бла агъышлагъанды эмда анга профсоюз къымылдану айнытугъа салгъан къыйны ючюн Парламентини Председатели

«Сабийлени тютюнсюз, алай психотроп уу болгъан, чайнагъан, эмген затланы заранларындан сакълауу къошакъ мадарларыны юслеринден законну проекти хазырланганды. Уруну, социал къоруулан эм саяулык сакълауу комитетини башчысы Хусейн Кажаровну айтханы к-бир, документ акъыбалыкъ болмагъанланы

ириуну юсюнден» закону федерал излемлеге келиширча халгъа жетиргенди. Аграр жумушла, табигъатны хайырлануу, экология эм тегерекдеги къудуретни сакълау жаны бла комитетини башчысы Артур Текушевни айтханына кере, алай бла къырал власть органланы полномочиялары шарт тохташдырыладыла, андан федерал жууптылыкны къайтаргъан жумушла кетериледи.

саулыкъларын сакълау, алагъа тютюнча ичилген затланы сатынуу тохташтыр мурат бла хазырланганды. Алай бла КЪМР-да сабийлеге тютюнге ушаш башламчылыкъларын да сюзгенди. Алада сёз Суу, Жашау журт эмда РФ-да Административ Суд бардыруну кодекслеринде жангыкъылканы юслеринден барады.

Депутатла, кенгешип, тюрлю-тюрлю сфераларда жетишимле болдурган затланы Парламентини Сайылы грамотасы бла сауыгъалануу юсюнден ону да чыгаргъандыла.

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Кенгеш

Диагностиканы, дарманла бла жалчытыуну игилендирирге алланып

КЪМР-ни Правительствоусунда Жукъгъан ауруулагъа къажау ведомствола аралы комисиияны озгъан байрым кюн бардырылгъан кенгешинде профилактиканы эмда багъуу амалланы юсюнден сёлешингенди. Аны ишине Правительствоу Президенти олунабары Марат Хубиев, республиканы саулык сакълау министри Рустам Калибатов, Роспотребнадзоруну КЪМР-да Управлениисыны таматасы Жиррослан Пагов, медицина учрежденияланы эмда талай ведомстволаны башчылары къатышдыла.

Ауруугъа къажау мадарла дайым бардырыладыла. Аны не къадар терк ачыкъла, багъуу ол къадар къыйматы болукду. Ма ол себелден диагностика бек уллу эе бурругъа тийишлиди. Сёз ючюн, 2017 жылда аны республикада жашагъанланы 18 проценти этген эсе, былтыр бу къююмда кеп къылмай 25 процентге жетгенди. Марина Ивановна айтханына кере уа, тинтуиле халкыны эм азындан ючден бири къатышыргъа керекди.

Туберкулёзга къажау диспансерини башчысы Валерий Кибишев да артыкъ келлендирирча шартла келтиргенди. Ол билдиргенге кере, бу ауруу да жайла барды. Бытыр ол жукъгъан 296 адам ачыкъланганды. Аны юсюне ВИЧ-лери болгъанланы санына да аз-аздан къошула барады. Бурунгу жыл экиси да жукъгъан 22 инсан болгъан эсе эсепде, былтыр аланы юсюне энтита да сегизеулен къошулгъанды. Саулай айтханды уа, диспансерде эсепде 5479 саусу турды.

Жыйылыуда сёз ВИЧ-инфекцияны, туберкулёзуну эмда Къытайда жайылгъан тебиреген коронавирусу юсюнден баргъанды. Биринчи экиси эртеден да белгилди, ала неден къозгъалгъанларын, адамлагъа къалай жукъгъанларын, неге келтиргенлерин эмда багъуу амалларын, къалай-алай болса да, врачла биледиле дерчады. Коронавирусу а юсюне кеп болмай танылгъанды. Алай къыска заманын ичинде битеу дунияны сагъайтханды. Нек дегенде анга болгъан адамны къалай багъаргъа болулгун энтита къошылды.

Ауруу теренине кетип, ёкелери тюзарп башлагъанла да къюрек болгъандыла. Валерий Кибишев оюм этгенге кере, ол диагностика (флюорография) тынгылы бардырылмагъанын хатасынданды. Сёз ючюн, республикада жашагъанлардан былтыр аны жаланда 68 проценти этгенди.

Кенгешини биринчи темасы ВИЧ болгъанды. Республиканы СПИД-ге эмда жукъгъан ауруулагъа къажау адасыны таматасы Марина Ивановна жыйылгъанланы тийишли статистику бла шагъирейлендиргенди. Жарсыуугъа, тарихле бир да къуандырмайдыла. Былтыр бизни республикада бардырылгъан тинтуилени кезуонде алай инфекция жукъгъан 257 адам ачыкъланганды.

Проблемаланы санында тамата врач эм башына дарманла бла жалчытуу осал болгъанын салгъанды. Юлгоге Ставрополь крайны, Чечен эмда Шимал Осетия республикаланы келтиргенди. Алада бу жаны бла бек саяс болуп тебирегенлерин хайырланды болуп ирге айланганды. Бизде уа 2017 жылда дарманланы керекли мадарсындан жаланда сегиз процент жалчытылганды, былтыр а – 9,4 проценти.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ПРИЁМЛА

Жарсыуларына тынгылагъанды, амалла табаргъа айтханды

РФ-ни Къырал Думасыны депутаты Ирина Марьяш Нальчикде «Единая Россия» политика партианы приёмынде тобешуу бардырганды. Битеу да он кюн ары 12 адам келгенди.

тюзеди. Оксана агъылатханына кере, диетыны ол саусузла саулай жашауларында тутханлай турургъа керекдиле. Ансыз ауруу аланы ашад, олигофренилени къауумуна ётдюрюп къояды. Андан арха уа, барыбыз да билгенден,

15 минг сом багъасы этерге керекди. Ата-аналаны алай ахчалары болмагъанын барыбыз да анылайбыз. Алайсыз да келге келди оксуна алып жашайдыла, сабийлерини диетода тутар ючюн. Ансыз аны халы болмагъанча осалгъа кетип къалыкъды. Тилеибиз, болушгъуз бизге, - деп бошагъанды Оксана сёзон. Ирина Евгеньевна бу вопросу магъаналыгъын чертип, аны энци контрольгъа алыргъа сёз бергенди.

Биз бла приёмгъа Идаро орамда жашагъанланы къаууму киргенди. Аланы жарсыулары аланы юслерини къатындагы гитче солпу паркны жеринде энци предприниматель къурулуш башлап бардырганы бла байламлы эди. Адамла айтханына кере, 10 январьдан бери алайда къурулуш ишле бардырыладыла. Юч айлыкны ичинде ол салына турган мекямы башын оксуна жалхандыла. Ала участковынчи чакъыргъанларда, къурулушула анга Нальчик шахарны администрациясындан ишлени бардыргъа эркинлик берген къагъатны кертюгтенди.

Биринчи болуп фенилкетонурия ауруудан къыйналган сабийлени аналары Жолайяны Оксана бла Альбина Мизова киргенди. Алай саусузаланы саны бююнлюкде 21-ге жетеди. Биринчи айтханына кере, аладан сора, 4 абдан адам да барды. Была барысы да бек къаты диетода турдыла.

Аланы къанларына белок тюземезге керекди. Аны себепли къырал алай сабийлеге 14 жыл толгунчу аланы иналдиле санап, керек препаратла бла жалчытуу турады. Болсада андан ары бу къыйын жумуш аты-аналаны бююнларына

жол жокъду. Анала Ирина Марьяшдан аланы сабийлерин республика керек препаратла бла эм аш-суу бла 18 жылларына дери жалчытыгъын излеп келгенди. - Кеп субъектледге ол барды. Мен Парламентде да сёлешулеге къатышып, бу жарсыну юсюнден айтхан эдим. Этден этилген ашаркъыла жарамагъанларга себепли сабийлерибизге аны алышхан сосискала сатып алабыз. Алай алтыны уа багъасы 900 сомду. Посылка ючюн да 500 сом телесе. Сора заканыны бек аздан

Алай ол тийредеги юйледе 800-ден аспам фатар барды. Алайда тургъан адамланы жаланда ол паркда къуанчалары. Андан башка аланы шунтикте олтуруп, хау солуп жерлери жокъду. Аны тал халда тутар ючюн, ала кеси хуржунларындан ахма телеп да тургъандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ахшы хапар

Чемпионатха къатышырыкъды

Билдиргенбизча, 10 февральда Римде грек-рим тутушудан Европаны чемпионаты башлангъанды. Аны бла байламлы энтита бир иги хапар келгенди. Анда 60 килограммга дери аурулук категорияда Россияны итандан Локияланы Жамболат эриширди. Аны юсюнден бу кондеде жыйымдыкъ командаланы бастренери Топи Когуашвили билдиргенди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат

СУРАТДА: Локияланы Жамболат бла Виталий Кабалов.

БИР КЪЫРАЛ ЭКЗАМЕН

Битеу болумла тынгылы жазылгъандыла

Россейде бир къырал экзамен тохташдырылгъаны бери окуу жылны бу кезуонде оксуна бериллик сынауланы расписаниялары къуралды. Алай бла ЕГЭ-лени, ОГЭ-лени да къачан берилликлери белгилли болганды. Ол а, биз акъыл этгенден, ата-аналагъа, сабийлени кеслерине, аланы устазларына да таптыкъды.

Эсгерте кетейик, бизде бу экзамен биринчи кере эксперимент халда 2001 жылда бир-бир регионда да берилгенди. Бизла (2003 ж.) ол сынаула 46 регионда бардырылгъандыла, арда уа – 65-синде (2004 ж.). Терт жылдан а ЕГЭ-ле саулайды къыралны школларына кийирилгенди. Андан бери выпускниклерибиз экзаменлени бу форматда бергенли келеди.

Ана замандан бери аны кутурамы, бардырылууда аз-аз тюрлендирилди да турады. Билгенбизча, расписанысы да алгъанда жарашдырылады. Алай бла, айтханыбызча, бийылгъа ол хазырды. Эм алгъа мурдорлу кезуону юсюнден айтсакъ,

мектеплени тауусханла сынауланы сайлагъан предметлеринден - географиядан, литературадан эмда информатикадан берилдикле (25 майда). Борчулу ЕГЭ-леден бири – орус тилден – 28 майда бардырылгъанды. Математиканы мурдор (баз) эмда профиль тюрлюлери да бир конде - 1 июньда - болукъдула. Тертюнчюсюнде уа тарыхны бла физиканы айыргъанла берилдикле экзаменлени. Биология уа сагъынылгъан аины обиринчисинде озаркъды.

Бийыл школчула тыш къыраллы тилден информатикадан, французчаны, немисчаны, испанчаны эмда къытайчаны сайлагъанлары да белгилли болганды. Бу сынаула эки юнюню бардырылгъандыла. Алай а аланы барысындан да тестле обиринчи июньда болукъ эселе, «сёлешиу» кезуе а, сайланган предметге кере, эки конде 15-16 июньда ётерикди.

Алай а ары дери ЕГЭ-лени болжалгъа дери кезуону (досрочная волна) да болукъду. Белгиленгенге тийишлиликде, ол бийыл 20 марта башлангъанды. Бийыл сынауланы, сёз ючюн, мектеплени эскерти амал бла тауусханла, колледжлени, техникумлары, тыш къыраллы школланы бошагъанла берилдикле. Бирси жылда ачыкълагъаннга кере, бу заманда алай кеп выпускник бермеиди сынауланы. Алай бла болжалгъа дери кезуу географиядан (20 март) башлангъанды. Биз бла орус тил (23 март), математиканы эки тюрлюсю да (баз эмда профиль, 27 март) тыш къыраллы тилде, биология эмда физика (30 март), тыш къыраллы тиллени «сёлешиу» кезуилери (1 апрель), обществознание эмда информатика (3 апрель), тарых эмда химия (6 апрель) болукъдула.

Билгенбизча, экзаменлени расписанияларында резерве болжалла да бардыла. Ала бир тюрлю сылтау бла сынаулагъа келалмай неда аланы кезуилеринде жазып бошамай, сёз ючюн, саулуугу къыйнагъан, алай а арда

аппелляция комиссия эркинлик берген, ишлери сыйырылмагъанга деп къураладыла. Окондеде ЕГЭ-лени дагында алада кереклисизча бир балл алалмагъанла да бериле болукъдула. Резерв кезуине да юч керекдиле – апрельде, июньда, сентябрьда. Выпускник бир тюрлю чурум бла пунктха келмеген огъесе борчул экзаменден минимуму бералмагъан неда аладан экинчи кере да «экиле» алгъан эсе, ол сынаула эки сентябрьда резерв конде дагында жазаргъа болукъду. Алай эсе да, эсгерте кетейик, жагъындан жерланда орус тили эмда математиканы мурдорлу (баз) тюрлюсюни берирге жараркъды. Алай бла бийыл ЕГЭ, терёде болушчу, юч кезуиде – болжалгъа дери (20 март – 13 апрель дери), мурдорлу (25 май – 29 июнь) эмда къошакъ (сентябрьни тюртюнчюсюнде жайрыма экинчисини дери) бардырылгъанды.

Тогъузуну классланы тауусуркъланы юслеринден айтсакъ, ала терт ОГЭ

берилдикле. Орус тилден бла математикадан борчул халда эмда кеслери эки предметни сайларгъа керекдиле. Ала бла байламлы да сынаула юч кезуиле бардырылгъандыла – 21 апрельден 16 майгъа дери; 22 майдан 30 июньгъа дери; сентябрьни тюртюнчюсюнде осезингизини дери. Агъылта кетейик, бирси жыллада школланы тауусханла ЕГЭ-лени болжалгъа дери неда мурдорлу кезуиде деп къуралгъан кезуиде (резерв) кондеде берирге болукъдула. Бийыл мектеплени бошагыкъланы эки экзамен, сёз ючюн, бир кондеге тюз эселе, авадан бирин къошакъ кезуиде жазаргъа жараркъды. Алай а резерв кондеде бирисле атыр кек да ишанмасынла, алагъа сылтаулары айыпсыз болгъанла (аурууларына неда башха бир тюрлю болушгъа тюзенгени) шагъаттыкъ этген, эркинлик берген къагъат келтирге керек болукъду.

МОКЪАЛАНЫ Зухура хазыралгъанды.

Жазылыу – 2020

Окуучуларыбызны санына къошулады

ХУРМЕТЛИ ЖАМААУАТ!

Жазылыу кампания боилса да, газетибизни тиражы аз-аздан ёсюп туруучуду. Алай келеен айны ол кюню уа бизни бютонда артыкъ къуандырдыганды. Не ючюн десегиз, биринчи февралдан «Заманы» окуучуларыны санына 130 адам къошулганды. Алагъа ырызлыгъыбызны билдиребиз. Сагъынылгъан шарт игиди, ол келлендириди. Бу ши мындан ары да алай барлыгъына мынабыз. Аны ючюн, алыкъа жетишпай тургъа эсегиз, 25 февральгъа дери ана тилибизде чыкъсгъан газетге жазыласыз, аны 2 мартдан алып, окуу башларгъакысыз.

Жазылыуу терт айгъа багъасы – 464 сом 20 копек.

Бизни индексбиз – 51532

Диагностиканы, дарманла бла жалчытыуну игилендирирге алланып

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

КыМР-да бу проблемага тишленишча эс бурулмаганын былырт РФ-ни Саулук саклау министрствосунда бардырылган видеоселектор кенгеште да айткан эдиле, деп белгилегенди ол.

учрежденияда урунган-Ланы ичинде туберкулез 22 адамга жукканды. Аладан тертосу аны ката-синдан ауушканды. Иш-чилини ючден экиси пен-сиячыладыла неда ол жыл саннга жете турганла-дыла. 2017-2019 жылланы ичинде ишден 16 врач эм

бироледен энци тутарга кереклисине эс бурганды. Дагында туберкулезга кыжау службаны мобиль-ны флюорографла бла жалчытыуну кыйгысын узакгыга созмай этерге чакырганды. Арт конилде хар жерлерде да аты айтылып башланн-

билдиргенлерине кере. 30 январь-гы 9720 адам болганды. Кюн сайн а ланы саны 1,6 кереге кейип барды. Ауругуанлары асламысы аба-данладыла. Ол кюнге андан 213 адам илгенди.

Диспансерни башчысын дагында бек жарыстан-иши кадрланы жетишме-генди. Ол айтканга кере, ахыр беш жылны ичинде ол

28 медсестра кетгенди. Бары да 30-35-жыллык-дыла. Аны сылтау айлук хакы-ны алышты эмда кыркыруу валли болганды.

ган коронавирус инфекци-яны, ол бизни республика таба жетмезча не мадар этилгенни юсюнден а Роспотребнадзору КыМР-да Управленианы та-матасы Жирослан Пагов Хубиев профилактиканы жаланда саулук саклау бөлүмүнө юсюне атып коймай, муниципалитет-леде да колбга алырга, медикке бла байламтыкы-да мадар этерге чакыр-ганды. Кенгеште чакы-рылган багычу учрежде-нияда кемчиликлени уа болжалгы салмай кете-рире оюу этгенди.

Жетишим

Жарым финалгга этгендиле

Озган ышкыда «Лидеры России» битеурросей конкурсу жарым финалы этгенди. Анга кыатышкан-ладан финалгга СКФО-дан 30 адам чыкканын-дыла. Ол санда бизни республикадан тертеулен.

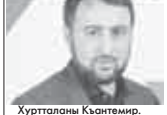
Уяланы Елизавета.

Мускулжаны Жаннет.

Анзор Таов.

Хурталаны Кыантемир.

Ала Уяланы Елизавета, Мускулжаны Жаннет, Анзор Таов эм Хурталаны Кыантемирди.

«Лидеры России» конкурсу итлмуда, саулук саклауда, финанста эм технологияла дегенча сфералада келир заманда тийишчи ону эте билликлени ачыкслауду. Анда хорлагына 1 миллион сом грантка тийишчи болладыла.

Бююкнунго жаш адамлакы былай конкурсла улгу онгла береди. Эришуну финалына битеу да 300 адам чыггады. Быйыл ол март-апрельде дериу. Аладан а 100 бек фахмулуну сайла-рыкыдыла.

Малкыр халкны келечилерини былай бийик жетишимлери бла өтмелене, ала финалда да келесерни билмилерини бла жангы атпаламга хазырлыклары ачыкларла деп ышанабыз.

КыАсымЛаны Аминат.

таматалары аланы юйленни тийресиндеги жер аланыкты болганына инан-дыры турганды. Депутат ол кюн окуна курулуш бардырылган жерге мариадан да адам-ны биргесине алып бары-рга саз бергенди.

Жарысулга, адамла-рыбызны право жаны бла билмилери бек осалды. Гражданла неге эркинли-

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ирина Марьяш алагы тынгылагындан сора ол жерни ала приватизация этгенлерини бла кыалган-ларын сорганды. При-имгга келгенле айтханга кере, аны алай этерге кереклисин алагы бир заманда биреу да аныла-маганын билдиргенди. Жеткинчи номерли ЖЭК-ни

Тилек кыагытла кыалай толтурулганларын министр контрольда тутарыкыды

КыМР-да ич ишле министр полицияны генерал-майору Василий Павлов ведомствону жамуат приёмындинде инсанланы тарыгууларына бла тилеклерине тынгы-лагында. Ведомствону башчысына примвгга 30 адам келгенди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Соруланы асламы следстве эмда жамуат кыо-кыуусулуккуну жалчытуу бөлүмүнө ишлери бла байламы болгандыла. Саз министрствода кыулукс эт-гендени, ведомствону пенси-ячыларыны жашау халларын игилендируно, кырулуш

кери болганын окуна биймейди. Ма бу вопрос бла байламлы биз аны ачык керебиз. Жер муниципалитетин илгинеде эсе, ол кырулушка бир зат этген кыйын болуктыду. Нек дегенде юридический жаны бла мариа тюз болуп чыгарыкыды. Алай РФ-ни Президенти Владимир Пу-тин кесини посланиясында гражданыны сейрилерин

ТЮБЕШИУ

Озган байрым кюн КыМР-ни Жаркык-ландыруу, илму эмда жаш тёлону ишлери жаны бла министрствосунда КыАбаты-Малкыр Республиканы сыйлы артисти, «Голос» эришумени сезгинчи кезиунде хорлаган Аскер Бербеков бла тобешуу болганды. Аны Кёл функциялы жаш тёлу ара кырагы-

«Муратыгыздан артка турмагыыз, буюкмай, алга таукел атлагыыз»

дио. Алпай шартла жаш тёлөгө кеси кючтө инаныргы эмда тюрлю-тюрлю проекле жарашдыргыга бла аланы бардырырга келлендиреги, - дегенди Кёл функциялы жаш тёлу араны директору орунбасары Жабелланы Гульнара. Аскер Бербековну юсюнден айта, ол бу фахмулу жашау былай уллу жетишимге жетер ючюн узун жолну өтөрге тыюнгенин эсте салганды. «Ол музыкалы шоклда кырганды, ГИТИС-ни эстрада факультетин бошоганды. Федерал эмда халкыла аралы конкурсланы лауреаты болуп да турганды. Россей Федерацияны Президентини са-

дуюг дуняда ол ауруу чыккыган кыралла бла туризм, уруну, сатыу-алуу байламлыккыла кенг жюри-толгенлери себелли вирус бизни республикага да жетерге болуктыду. Аны ючюн а кыошак мадарла этерге айтканыча, боль-ничаланы да хазырларга тийишлиди», - деп белги-легенди Жирослан Пагов. Комиссияны ишчи эсе-сперин чыгары, Марат Хубиев профилактиканы жаланда саулук саклау бөлүмүнө юсюне атып коймай, муниципалитет-леде да колбга алырга, медикке бла байламтыкы-да мадар этерге чакыр-ганды. Кенгеште чакы-рылган багычу учрежде-нияда кемчиликлени уа болжалгы салмай кете-рире оюу этгенди.

жылда ол 57-чи 7-чи механизацияланган корпусуна кыауунда Ста-линград сержмеше кыаты-ханды. Эр кишиледен артка кыалмай, анда уруш этип турганды. 1943 жылда, экинчи жерге да уур жаралы болуп, жангылар госпиталь-га тошдо.

Душман аскери бла жа-нын, кыанын аймай деме-леше турганды, аны халкы кыруун жеринден сор бла кыерюлгенди. Кызын уа андан алыкча халлары жо-ку эки орден, «Берлини алыу ючюн» майдалы.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Батыр танкчы кыыз

Кёл жылла мындан ал-гыга Тетуланы Наншону жашы Молла Кырарачаны Хуруук элине кечоп, анда жашап тебирейди. Аны беш кызы болады: Тауржан, Балдан, Чоний, Хаун, Алашат. Кызыланы жете батырчагы юйюркурадыла. Ахыргы уа Темирболотланы Баззага барганды.

Улуу Хорламыны

Бюгюн халарбыз аны тамата кызы Баблины юсюненди. Ол Улуу Ата журт урушун биринчи ай-ларында окуна кеси ыра-зылыгы бла кыазуатка кетеди. Кесини аскер жолун ЮГ-Запад фронтуну танк бригадасында башлагы-анды. Севастополь ючюн бардырылган кызыуу серж-мешере кыатышты. Анда сержмешелден биринде ауур жаралы болады. Госпиталь-да жатып, саулугуна бакы-дыргандан сора жангыдан урушха тебирейди, кеси да фронтуну бек кыйын жерине.

75-жыллыгына дери, терикрек кыазуатка кетерге акылы. Урушуну улусу уа алыкча алда эди. Куркшахарны тийресинде уллу танк сержмеш башлана-ды. Баблина тертюнчю танк аскер бөлүмүнө саньчанда кыатышканды. Анда да мин-гезе бла адамла кырылган-дыла. Тауу кызы сау-саламат кытууганды. Андан сора Белоруссияны, Германияны жерлеринде уруш этгенди.

Берлини орамларын-да танкыла немисли толугула бла безден-беге атыша эдиле. Гитлерине оолганы юйлен илдерине бугууп аткандыла. Баблина кыулукс эткен танк брига-даны бөлүмюлери оту ичи бла алгы кызыуу сержмеш-ле бла бара эдиле. Керек болганда уа, танкларын да кыооп, жану аскер бла кыазуат этгенди. Аланы сатырларында бизни кыыз да болганды.

1942 танк бригаданын 7-чи механизацияланган корпусуна кыауунда Ста-линград сержмеше кыаты-ханды. Эр кишиледен артка кыалмай, анда уруш этип турганды. 1943 жылда, экинчи жерге да уур жаралы болуп, жангылар госпиталь-га тошдо.

Душман аскери бла жа-нын, кыанын аймай деме-леше турганды, аны халкы кыруун жеринден сор бла кыерюлгенди. Кызын уа андан алыкча халлары жо-ку эки орден, «Берлини алыу ючюн» майдалы.

Аланы сатырларында бизни кыыз да болганды. Узак кырачары элде тууган малкылары кыыз урушун Берлинде капитан чыны бла бошоганды. Ол заманда аны терт аскер орденни бла жети майдалы бар эди. Ол санда Ата журт урушун биринчи даражалы орденни, Кызыл Жулдузун эки орден, «Берлини алыу ючюн» майдалы.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Проект

Аурууну кезиунде ачыккларча эм мадарла этерча

Кыралыбызны Саулук саклау министрствосуну баш нейрхирургу, РАН-ны академиги, профессор Вла-димир Крылов «Россей Феде-рацияда фармакорезистент формалы эпилепсиялары болганынагы хирургия бо-лушук тапдыры» деген проектин сынуу халда бар-дырган сегиз регионун са-нына КыАбаты-Малкыр да-дырган, деп билдиреди КыМР-ни Саулук саклау министрствосуну прес-службасындан.

«Жаңгы эмал Республи-калы клиника больницында (РКБ) хайырланылыккыды. Кёл болмай аны бла байламлы КыМР-ни саулук саклау министри Рустам Калибов, Владимир Крылов, Москваны А.И.Евдокимов алы кырал медицина-стоматология уни-

верситетини нейрхирургия кафедрасыны ассистенти Игорь Трифонов эм РКБ-ны баш врачы Мурат Муюв кыатышты, тобешуу этгенди. Анда проектин борчуу халда медицина страхование эти-уно (ОИФ) чекперинде бар-дырууну юсюнден келишим этилгенди. Анга кере, РКБ-да дырган сегиз регионун са-нына КыАбаты-Малкыр да-дырган, деп билдиреди КыМР-ни Саулук саклау министрствосуну прес-службасындан.

«Жаңгы эмал Республи-калы клиника больницында (РКБ) хайырланылыккыды. Кёл болмай аны бла байламлы КыМР-ни саулук саклау министри Рустам Калибов, Владимир Крылов, Москваны А.И.Евдокимов алы кырал медицина-стоматология уни-

верситетини нейрхирургия кафедрасыны ассистенти Игорь Трифонов эм РКБ-ны баш врачы Мурат Муюв кыатышты, тобешуу этгенди. Анда проектин борчуу халда медицина страхование эти-уно (ОИФ) чекперинде бар-дырууну юсюнден келишим этилгенди. Анга кере, РКБ-да дырган сегиз регионун са-нына КыАбаты-Малкыр да-дырган, деп билдиреди КыМР-ни Саулук саклау министрствосуну прес-службасындан.

аланы толусулпай сау этер эмал болмаса да, заманын да тигирчи уа онг барды, дегенди. Владимир Крылов да проектин хайыры бла регио-налда аурууну заманын да ачыккларча эм андан багырга да жарыгынын белгилегенди. Республикыла клиника больницы былай ише бошдан айырымлагыны, мында нейрхирургиядан тынгылы оборудование болганын эм сынамлы врачла да урунганларын чертгенди.

«Жаңгы эмал Республи-калы клиника больницында (РКБ) хайырланылыккыды. Кёл болмай аны бла байламлы КыМР-ни саулук саклау министри Рустам Калибов, Владимир Крылов, Москваны А.И.Евдокимов алы кырал медицина-стоматология уни-

верситетини нейрхирургия кафедрасыны ассистенти Игорь Трифонов эм РКБ-ны баш врачы Мурат Муюв кыатышты, тобешуу этгенди. Анда проектин борчуу халда медицина страхование эти-уно (ОИФ) чекперинде бар-дырууну юсюнден келишим этилгенди. Анга кере, РКБ-да дырган сегиз регионун са-нына КыАбаты-Малкыр да-дырган, деп билдиреди КыМР-ни Саулук саклау министрствосуну прес-службасындан.

Ахырында Рустам Калиба-тов проектин республикыла магынасы уллу болганын кытап, кыоноккагыга ыра-зылыгынын билдиргенди. Жукк заманда ишви башлар-га тийишчи право мурдорду эм специалитетини да хазыр-ларгы буроганды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

лай жууалганды: «Муратыгыздан артка турмагыыз, буюкмай, алга таукел атлагыыз»

Тюбешуе Хасани аны 16-чы мектебин окуучулары да кыатыш-ханды. Ала, ортагы чыгыш, фахмулу жер-лешибизни жыр бла ал-гышлагандыла. Аскер

а, олсагыт алагыа кыо-шулуп, ала бла жырлап башлаганды.

ХУЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

ОНОУЛАШУУ

Бирден кюч салып кюреширча

Кеп болмай Къабарты-Малкъар кыярал университетде «Илму» миллет проектти чеклеринде Шимал-Кавказ федерал округда «Элбрус-5642» деген илиму-билим беруу ара (НОЦ) кыруу бла байламлы конкурсуа кытышыну юсюнден кенгеш бардырылганды. Анга Къабарты-Черкесия эми Шимал Осетиныя келечилери да кытышкандыла.

Проекте отуз организация, предприятие, вузла, илмутинту институт, экономика бөлүмүнө келечилери да кытышкандыла. Ишбирини бардырыгъа республиканы власть органдары, министерстволары да болушкандыла. Эгес сала айтсак, НОЦ-ну программасына республикада 2024 жылгъа дери ишлерки улуу инвестиция проекте да кирликтиде», - деген директор.

Проктти чеклеринде 15 бийим беруу ара кырууна магынасы университетлени, тюрлю-тюрлю институтланы эм производстволаны да бириктиригеди. Анга кере 2024 жылгъа дери Россей илиму технологияла жаны бла беш алчы кыяралы санына киреги керекди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ректору Светлана Хаширова. Ол айтканга кере, аланы халкъла арлы керомюге неда рынокга чыгъарычар иги проктерли бардыла. Ала нейтриную тинтиуден башлап интеллектуал система, аддитив технологиягъа по-

лимерледен материалла кырууга дери корешедиле. Эл ишлел бөлүмүнө зайытуу бла байламлы да «Жашил экономика» проктерти тир бардырылады. «Ол себеден араны ачылыу аилмилени ишлерине ачыы себеплик этерикди.

Кёрмюч

Суратларында – кыйын кюнле да, мамыр турмуш да

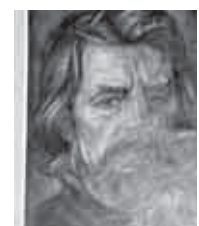
Нальчикде Маданият фондда озган ёмюрно алтмышынчы жылларында ишлетен Игорь Наседкинни суратларыны керюмю кыруалганды. Аны ача, КъМР-ни бир атлы организация-

билдиргенди. «Ол айрымалы студент эди, ишлен арытала билмегенди. Хунери, адеплиги да улуу болгандыла», - дегенди ол.

КъМР-ни Куктурла министрствосуну бөлүмюно таматасы, республиканы халкъ художини Анатолий Жилва а Наседкинни чыгармаларында артка кыайтаралмазлык

Ана.

Игорь Наседкин. Автопортрет.

ны башчысы Владимир Вороков ол художини 85-жылгына жораланганы билдиргенди, ызы бла сёзю искусствоед Нелли Сулдуковага бергенди. Ол, аны баш иш Анатолый Сулдуков да Игорь Наседкин бла Ленинград Илья Репин атлы институтта окугъанларын

сау ёмюрно эслерге болгунун айтканды. «Республикада художини араларында ол не жаны бла да айырмалы

болганды. Аны суратларында бирчаларын бир да кермезсе», - деп белгилегенди.

КъМР-ни Художниклени союзуну таматасы Геннадий Темирканов а Наседкин уста деген сёзге таза да тийишли болганын чертегенди. «Аны илдунисы бай эди, хар суратыны улуу кеп салып этгенди. Мен аны кесиме ачканма. Жарсыуга, кеп ишлери улуу болгандары себепли бу экспозициягъа кирмей кыалгандыла», - деп, ол художини чыгармалары тийишлисине кергостюрючра меким болмагъанына жарсыганды. Владимир Вороковха да бу кермичюм кыруаргъа онг бергени ючюн ырызлыктын билдиргенди.

Жазуучу эм журналист Игорь Терехов а былай дегенди: «Бу 75-жылгыны алдында ачылганы бошдан туююлду. Наседкинни суратларында ол кыялы кызауатха, анда совет адамланы этген кишиликлери, ветеранлагъа жораланган ишлери асламды... Аны «1943 жыл» деген сейрилик суратын а мен Геннадий Шпалковну назмуларындан бири бла тенгешдириме», деп аны окугъанды. Аладан сора да, кепле, сөздөлдү, художик тауларыбызны, Чирк кёпюсюнд, Чегем чучуларыбызны, Огары Малкъарны аламар ариу суратларында да чертегенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Жол

Бушуулу тизгин энтта кенгергенди

Озган ыйыкда республиканы жолларында эки аварияда эки адам өлгөндө, 16 инсан жаралы болгандыла. Саулык саклау учрежденилагъа жетдирилгенди арасында акыбаллык болмагъанла да бардыла.

КъМР-да МВД-ны Жолда жоюрюню кюркюусулугу жаны бла кыярал инспекциясыны Управленисиндан билдиргендерча, 31 январьда 15 сагат 10 минутта 46-жыллык эр киши Чегемде Киров атлы орамда, бир тюрлю сылтау болмай, аллына келген машиналары жолуна чыкканды. Алайда ол ВА3-211440» машина бла кыагышканды. Аны водители бу жерли 22-жыллык жаш адамды.

Жол-транспорт болуму кезиюнде «Приораны» водители, ауур жарала алып, алайда ауушканды. Терт адам, ол санда 13-жыллык акыбаллык болмагъан да, саулык саклау учрежденилагъа жетдирилгенди.

2 февралда уа кече 00 сагат 20 минутта «Аргудан - ст. Александровская» жолда «Лада-Гранта» бла «Газель» машина бир бирни ургандыла. Толу болмагъан шартлагъа

кере, «Грантаны» 46-жыллык водители аллына келген автомобильлени жолларына чыкканды, алайда ол пассажир «Газель» бла кыагышканды. «Грантаны» водители ауур жаралап алайда ауушканды, «Газельники» эмда анда келген 11 адам, ол санда эки акыбаллык болмагъан да, жарала алгандыла.

Кыярал автоинспекция аварияланы сылтауларын сюзеди. Полициячыла жолда жоюрюне кытышкандыла сак болууга, бир бирге журмет этерге, кюркюусулуккуну жорукларыны сакларгъа чакырылды.

Энди светофор башха нызамгъа кере жанарыкчы

Нальчикде машинала бютюнда кеп жоюрюген жоллада светофорланы ишчи нызамлары алышынганды. Жолда жоюрюню кюркюусулугу жаны бла кыярал инспекциядан билдиргендерча, энди машиналагъа бла жауа адамлагъа светофорну жашил чырагы бирге жанарык

туююлду. Ол а жолдан жауу этгенлени кюркюусулугун жапчытыргъа он берликди.

Алай бла бюгонлюкде Киров - Тарчок, Захаров - Къабарты, Ахохов - Пачев, Профсоюзный - Руставели, Киров - Идаров, Кешоков - Калужный, Эльбрусский - Каложный, Байсалтананы Алим атлы - Тарчок,

Идаров - Суворов орамла бирге кыюулган жердеде светофорланы ишлери алышынганды. Дагында Ленин проспекте Тарчок орамдан башлап Ахохов атлы орамгъа дери светофорланы ишлери бу нызамгъа кере бардырыллыкды.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлаганды.

Конкурс

Жамауат советлени эришиулери кыруаладыла

Республикабызны Жамауат палатасы «Къабарты-Малкъар Республиканы кыярал властыны толтуруучу органдан бек иги Жамауат совет», «Къабарты-Малкъар Республиканы муниципал кырулуунда бек иги Жамауат палата (совет)» деген эришиулени бардырылгын билдиреди.

Конкурсла Положениягъа тийишлиликде кыруалыкдыла, аны тексти КъМР-ни Жамауат палатасыны официал сайтында <http://okbr.rf> басмаланыды. Конкурсу бу муратла бла бардырадыла:

- власть эм управление органдла жамауат советлени, КъМР-да жер-жерли самоуправление администрциялада жамауат палаталаны (советлени) кырулууларына бла айналулары себеплик эту;
- жамауат советлени жууаплы эмда соци-

ал жаны бла магыналы жамауат институтланы дарокарлы жуорюча эту;

- жамауат советлени халкъча ачыкчыкларын жалчытырча аланы ишлерини стандарт мардаларына себеплик эту;
- Къабарты-Малкъар Республикада халкъны бла кыярал эм муниципал властыны араларында тийишли байламлыклары кыруарда жамауат советлени ахшы юлюгерлени очкылап, аланы хайырланууга алырга болушлык эту.

Эришюне эселерин КъМР-ни Жамауат палатасыны советини онууу бла кыруалган конкурс комиссия чыгарлыкды. Конкурска кытышырча заявканы, тийишли халда жарашдырып, 2020 жылда 1 мартха дери КъМР-ни Жамауат палатасына жибериге болукуды.

Право

Полициячыла жалгъан затланы жарашдыргъанлары ючюн терсленедиле

КъМР-да Ич ишле министрствода Элбрус районда полициячыла этген бузукчулуклары тинтөдө, деп билдиргенди бирге ведомствону пресс-службасындан.

Толу болмагъан шартлагъа кере, былтыр октябрьде РФ-ни МВД-сыны Элбрус районда бөлүмюне алгын да башы бир нечи кере судюк болган 33-жыллык инсан бердиргенди. Полициячыла анга Тырныаууз шахарда танышканды наркотиклени буюкдурругъа буюргандыла. Ызы бла ала ууну анда табаргъа мурат этгенди.

Алай бла, келишип, тутулган оперативниклени айткандары этгенди - ол танышканды кендирки буюкдурганды. Бир кесек замандан а право

нызамны саклауучула анда наркотиклени тапкандыла. Бу шартла бла байламлы анга РФ-ни УК-сыны 228-чи статьясыны 2-чи кесегине кере терселуу материалла кыруалгандыла. Ол конкурс отну сытып алганы, асырагына, журюргетени ючюн жууапха тартылгъа болукуды.

Алай эр киши анга айтылган терсликни юсюнден РФ-ни Следствие комитетини Элбрус районда бөлүмюне билдиргенди. Следовательле, тинтүүлери бардыры, битеу шартланы, бу бузукчулукну этген полициячыла да тохтатыдыдыла.

Ачыкланган шартла бла байламлы следовательле РФ-ни УК-сыны 303-чю статьясыны 4-чю кесегине эмда

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима
хазырлаганды.

2020 жылда февральда беш ууахты намаз кылыуу заманы

Айны кюнлери	Эрттен намаз	Кюнню чыккыан заманы	Тош намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жасы намаз
1 Шабат кюн	05:58	07:24	12:30	15:03	17:17	18:52
2 Ыйых кюн	05:57	07:23	12:30	15:04	17:18	18:53
3 Баш кюн	05:56	07:21	12:30	15:05	17:20	18:54
4 Геурге кюн	05:55	07:20	12:30	15:06	17:21	18:56
5 Бараз кюн	05:54	07:19	12:30	15:07	17:22	18:57
6 Орта кюн	05:53	07:18	12:30	15:08	17:24	18:58
7 Байрым кюн	05:52	07:17	12:30	15:09	17:25	18:59
8 Шабат кюн	05:51	07:15	12:30	15:11	17:26	19:00
9 Ыйых кюн	05:50	07:14	12:30	15:12	17:28	19:02
10 Баш кюн	05:48	07:13	12:30	15:13	17:29	19:03
11 Геурге кюн	05:47	07:12	12:30	15:14	17:30	19:04
12 Бараз кюн	05:46	07:10	12:30	15:15	17:32	19:05
13 Орта кюн	05:44	07:10	12:30	15:15	17:33	19:07
14 Байрым кюн	05:43	07:08	12:30	15:17	17:35	19:08
15 Шабат кюн	05:42	07:06	12:30	15:18	17:36	19:09
16 Ыйых кюн	05:41	07:05	12:30	15:19	17:37	19:10
17 Баш кюн	05:39	07:03	12:30	15:20	17:38	19:11
18 Геурге кюн	05:38	07:02	12:30	15:21	17:40	19:13
19 Бараз кюн	05:37	07:00	12:30	15:22	17:41	19:14
20 Орта кюн	05:35	06:59	12:30	15:23	17:42	19:15
21 Байрым кюн	05:34	06:57	12:30	15:24	17:44	19:16
22 Шабат кюн	05:32	06:56	12:30	15:25	17:45	19:18
23 Ыйых кюн	05:31	06:54	12:29	15:26	17:46	19:19
24 Баш кюн	05:29	06:53	12:29	15:27	17:48	19:20
25 Геурге кюн	05:28	06:51	12:29	15:28	17:49	19:21
26 Бараз кюн	05:26	06:49	12:29	15:29	17:50	19:22
27 Орта кюн	05:25	06:48	12:29	15:30	17:52	19:24
28 Байрым кюн	05:23	06:47	12:29	15:31	17:52	19:26
29 Шабат кюн	05:22	06:45	12:28	15:31	17:54	19:27

КъМР-ни Муслиманларыны дин управлениасы.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

<p>Баш редактор АТАЛАНЫ Жамал</p> <p>РЕДКОЛЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хау (баш редактору орунбасары) ЖАНУРАЗАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретары), ТРАМАЛАНЫ Зузура, МУСУКАЛАНЫ Сакнаит, ТИКАЛАНЫ Фатима, УЛБАШАНЫ Мурат.</p>	<p>ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приемлени - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-44-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, Корреспонда - 42-63-52.</p> <p>РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Култура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18. Курорт, туризм эм спорт - 40-39-42, 42-66-71. Окуучулуу бла байламлыкыла жоюрюню эм жазылуу - 42-37-94. Экин корреспондент - 42-68-72. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.</p>	<p>Редакция авторла бла кыагыт жоюрюмейди. Кыл жазылагъа ресения эмилемди эм ала артка кыайтармайдыла.</p> <p>Газетде басмазанган материалла айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге болукудыла. Алада айтылган хар зат кюн Россей Федерацияны Басмаы кесектен законку тийишлиликке материалла авторлары кесери жууаплыды.</p> <p>Редакция авторларды 400 гезит тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кепино аймады.</p> <p>Газет Басмаы эм асламы информацияны эришилгенди кюрюуу жаны бла Къабарты-Малкъар регион ишселенила 2016 жылда 19 декабрьде регистрция этгенди.</p> <p>Регистрция номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532</p>	<p>Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службаы хазыр этгенди.</p> <p>Газет «Тегригар» ООО-ну типографиялык басмазинганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспекте, 33</p> <p>Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта сызыны федеральный Управлениасы жууаплыды. Телефонла: 76-01-21</p> <p>Газетлени роинтагъа сатыу ючюн КъМР-ни «Роспочта» акционер обществосы жууаплыды. Телефон: 42-69-34</p>	<p>Номерге графике кере 19:00 сагъатда кыл салындаы. 20:00 сагъатда кыл салынганды</p> <p>ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА: Мусукаланы Сакнаит-дежурный редактор; Кучуцланы Сафит, Кетеницланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасарлары; Бийчекчуланы Жаннет - (1, 2, 4-чю бет), Гезиланы Вали - (3-чю бет) корректорла.</p> <p>Тиражд 1428 экз. Заказ № 82 Багысы 10 сонду.</p> <p>360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспекте, 5 электрон почта: elbor_50@mail.ru</p>
---	--	---	---	---